

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Χ. ΛΟΥΙΖΟΥ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΜΜΙΚΤΑ
ΤΑΪΦΥΡΙΟΥ-ΚΑΛΛΙΠΟΛΕΩΣ

ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΣΤ' ΤΟΜΟΥ ΤΩΝ «ΘΡΑΚΙΚΩΝ»

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΤΥΠΟΙΣ: Ι. Α. ΑΛΕΥΡΟΠΟΥΛΟΥ & ΣΙΑΣ
ΟΔΟΣ ΑΓΗΣΙΛΑΟΥ 23Α • 23
ΑΘΗΝΑΙ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΜΜΙΚΤΑ

ΤΑΪΦΥΡΙΟΥ ¹⁾—ΚΑΛΛΙΠΟΛΕΩΣ

Διάφοροι δοξασίου και δεισιδαιμονίαι.

Ἡ βαρούμενη (ἔγκυος)

Ἡ ἔγκυος κατὰ τὴν μνήμην τοῦ Ἁγίου Συμεῶν—3 Φεβρουαρίου δὲν ἐργάζεται, ὥς καὶ ὁ σύζυγός της, διότι ἄλλως τὸ παιδί γεννᾶται σημειωμένο. Ἦκουσα χωρικήν νὰ μὲ διαβεβαιώῃ ὅτι ὁ σύζυγός της εἰργάζετο τοῦ Ἁγίου Συμεῶν, ἐνῶ αὕτη ἦτο ἔγκυος καὶ ἐξ ἀπροσεξίας ἐπληγώθη εἰς τὴν κνήμην του, ἣ ὁποία καὶ ἐβάφη ἀπὸ αἷμα καὶ ἐκ τούτου ὁ υἱὸς της ἐγεννήθη σημειωμένος ἔχων μεγάλην κοκκινάδα εἰς τὴν κνήμην, τὴν ὁποίαν καὶ εἶδον. Ἡ ἔγκυος ἔπρεπε νὰ βλέπῃ κάθε μέρα ὥραίᾳς εἰκόνας διὰ νὰ γίνῃ τὸ παιδί της, ὡμορφο.

Ἡ λεχοῦσα

Ἀμα γεννηθῇ τὸ παιδί καὶ πρὶν ἀκόμη ἀποχωρήσῃ ἡ μαμμή καὶ λοιποὶ παριστάμενοι κατὰ τὸν τοκετὸν προσκαλεῖται ὁ ἐφημέριος νὰ δώσῃ τὴν εὐχὴ καὶ νὰ ῥαντίσῃ ἀπὸ τὸ ἁγιασμένο νερὸ τὴν λεχοῦσα καὶ τοὺς παρισταμένους μὲ τὸ χεῖρ τῆς Παναγίας ἢ μὲ βασιλικὸ (Σημ. Τὸ χεῖρ τῆς

1) Ταῖφύριον κομόπολις τῆς ἐπαρχίας Καλλιπόλεως κειμένη εἰς τὸ κέντρον τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου πρὸς τὰς πηγὰς τῶν Αἰγὸς ποταμῶν μὲ 400 οἰκογενείας, ἔδρα ὁμωνύμου δήμου (ναχὲ) ἀποτελουμένου ἐξ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἡμίσειαν περίπου ὥραν ἀπ' αὐτοῦ ἀπέχοντος χωρίου Περγαζίου. Ἀπέδιδε σημαντικὰς ποσότητας τυροῦ καὶ βουτύρου διατρέφονσα περὶ τὰς 30 χιλιάδας αἰγοπρόβάτων καὶ γεωργικὰ προϊόντα, ἰδίᾳ δὲ βόμβακα καὶ κουκούλια. Εἶχε δύο λαμπρὰς ἐκκλησίας, τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ Ἁγίου Κωνσταντίνου τοῦ καὶ πολιούχου καὶ λαμπρὰ σχολεῖα. Οἱ κάτοικοι ἦσαν φιλόμουσοι, φιλόθρησκοι καὶ λίαν φιλοπρόδοι. Κατὰ τὸν Παγκόσμιον πόλεμον ἐχρησίμευσαν ὡς κέντρον ἐφοδιασμοῦ τῶν κατὰ τὴν Ἀναφάρταν μαχομένων Τουρκικῶν στρατευμάτων διὰ τοῦτο καὶ ἐβομβαρδίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀγγλικοῦ στόλου ἀπὸ τὸν Μέλαντα κόλπον.

Παναγίας εἶνε ἓνα φυτὸ ὑδρομετρικόν, τὸ ὁποῖον ἂν καὶ ξηρό, ἀνείγει τὰ κλαδάκια του μόλις βυθισθῇ εἰς τὸ νερό. Φυτρώνει σιὰ ὄρειά τῆς Παλαιστίνης. (ἴδε καὶ «Θρακικά» ἔτος Β'. τεύχ. α' καὶ β' σελ. 252). Διὰ τὴν προφυλαχθῇ ἡ λεχοῦσα ἀπὸ τὸ κακὸ μάτι καὶ τὰ κακὰ δαιμόνια, ἔδεινε ἡ μαμμὴ τὸ κεφάλι τῆς λεχοῦσας μὲ ἓνα μαντήλι κυανοῦ κατὰ κανόνα χρώματος, εἰς τὸ ἄκρον δὲ τοῦ μαντηλιοῦ ἐκρέματο γαλανὴ χάνδρα. Ἐπὶ οὕτω ἡμέρας ἡ λεχοῦσα δὲν πρέπει νὰ μένη μόνη, ἀλλὰ νὰ παραμένῃ πάντοτε ἓνα πρόσωπο κοντὰ τῆς. Ἐν ἀνάγκῃ τίθεται πλησίον τῆς ἡ σκούπα καὶ οὕτως ἀποσοβεῖται κάθε κακόν.

Διὰ καταλλήλου διδασκαλίας μου ἡ σκούπα ἀντεκατεστάθη δι' ἑνὸς εἰκονίσματος τῆς Παναγίας. Τὴν δευτέραν ἡμέραν ἀρχίζουν αἱ ἐπισκέψεις τῶν στενῶν συγγενῶν, ἰδίᾳ γυναικῶν. Κάθε ἐπισκέπτρια χρυσώνει ἡ ἀσημώνει τὸ μωρό, δηλ. χαρίζει εἰς αὐτὸ νόμισμα χρυσοῦν ἢ ἀργυροῦν. Τὴν τρίτην ἡμέραν γίνονται «τὰ καλυμπία», ὁπότε λούεται καὶ καθαρίζεται παρουσίᾳ τῶν στενῶν συγγενῶν καὶ φίλων (γυναικῶν) καὶ τότε αἱ κεκλημέναι ἀσημώνουν τὴν μαμμὴν, ῥίπτουν δηλ. ἀργυρὰ νομίσματα ἐντὸς τῆς λεκάνης, δῶρα διὰ τὴν μαμμὴν. Παρατίθεται ἀμέσως τράπεζα. Ἐπὶ τσσαράκοντα ἡμέρας ἡ λεχοῦσα δὲν βλέπει εἰς τὸν καθρέπτην, μόλις δὲ νυκτίσῃ κλείεται ἡ θύρα τῆς οἰκίας καὶ κατ' οὐδένα τρόπον ἀνοίγει μέχρι πρωίας, ἐκτὸς μεγίστης ἀνάγκης. Τοῦτο δὲ διὰ νὰ μὴ εἰσέλθουν τὰ δαιμόνια καὶ βλάψουν τὴν λεχοῦσα καὶ τὸ μωρό.

Τὰ βαπτίσια

Τὸ μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος ἐτελεῖτο ἐν μὲν τοῖς χωρίοις ἀπαρχαίᾳ τήνως εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐν Καλλιπόλει ὅμως εἰς τὴν κατοικίαν. Ἐτελεῖτο ἀνυπερθέτως τὴν ὁγδόην ἡμέραν καὶ μόνον ἐν μεγίστῃ ἀνάγκῃ ἀνεβάλλετο. Τὸ πρωτότοκον ἔπρεπε ν' ἀνεδεχθῇ ὁ σύντεκνος, τὰ ἄλλα παιδιὰ ἡδύνατο νὰ βαπτίσῃ ἕτερον πρόσωπον πάντοτε ὅμως μὲ τὴν συγκατάθεσιν τοῦ συντέκνου. Καθ' ἣν στιγμήν ὁ ἀνάδοχος ἐξεφώνει τὸ ὄνομα τοῦ παιδιοῦ, τὰ παριστάμενα ἐκεῖ παιδιὰ ἔτρεχον ἐσπευσμένως ν' ἀναγγείλουν τὸ δοθὲν ὄνομα εἰς τοὺς γονεῖς του καὶ ἐλάμβανον χρηματικὰ δῶρα, τὰ λεγόμενα μυστουλούκια. Μετὰ τὴν βάπτισιν ὁλόκληρος ἡ πομπή, προπορευομένου τοῦ ἱερέως καὶ ψάλλοντος τὸ «Ἄξιον ἐστί», μετέβαινον εἰς τὴν οἰκίαν, ὅπου ὁ νουνὸς παρέδιδε τὸ βαπτισθὲν εἰς τὴν μητέρα του λέγων: Σὲ παραδίδω τὸ γιό σου (δεῖνα) βαπτισμένο, μυρωμένο καὶ τέλειον χριστιανόν· νὰ τὸ φυλάξῃς ἀπὸ φωτιά, ἀπὸ νερό καὶ ἀπὸ κρημνόν, ὅσῳ νὰ γίνῃ δώδεκα χρόνων. Ἡ μητέρα φιλεῖ τὸ χεῖρ τοῦ νουνοῦ καὶ παραλαμβάνει τὸ παιδί τῆς, μεθ' ὃ παρτίθεται πλουσία τράπεζα, εἰς τὴν ὁποίαν τὴν τιμητικὴν θέσιν ἔδιδον εἰς τὸν ἱερέα, ὅστις καὶ ἠυλόγει τὴν τράπεζαν.

Ὁ ἀνάδοχος ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ στείλῃ εἰς τὸν ἀναδεκτὸν του κατὰ τὴν παραμονὴν τῶν Φώτων τὸ λεγόμενο *φωτίκι*, ἥτοι διάφορα δῶρα, πα-

πουτσάκια, κίλτσες, κουφέτα, πορτοκάλια καὶ μεγάλην λαμπάδα περισμένην σὲ πορτοκάλι διὰ νὰ ἀναφθῇ εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ.

Τὸ Φωτίκι ἐπανελαμβάνετο καὶ εἰς δεύτερον καὶ τρίτον ἔτος.

Ὁ Ἄρραβὼν

Πάντοτε ἐγίνετο μὲ προξενία παρεμβάσει τῆς προξενίτρας σπανιώτατα δὲ ἐξ ἔρωτος. Τὰ ἦθη ἦσαν τόσον ἀγνά, ὥστε ὁ νέος ἔπρεπε ν' ἄρραβωνισθῇ μόλις ἔφθανε τὸ εἰκοστὸν καὶ ἡ νέα τὸ δέκατον πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας τῶν. Εἰς τὰ χωρία τὸ ἔθιμον τῆς χρηματικῆς προικοδοτήσεως δὲν ὑπῆρχε· οἱ γονεῖς ἔδιδον εἰς τὴν κόρην τῶν τὰ λεγόμενα προικιά, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἄφθογα εἰς ρουχισμόν, λινοστρωμνάς καὶ ἐπίπλωσιν. Ἡ ἄρραβωνισμένη νέα ἀπὸ τῆς ἐπιούσης τοῦ ἄρραβῶνος τῆς ἤρχιζε μόνη νὰ προετοιμάσῃ μὲ τὰ χεῖρα τῆς τὰ προικιά, κεντώσα, ὑφαίνουσα ἢ ἰδίᾳ εἰς τὸν ἀργαλειὸ τὰ διάφορα μάλλινα, βαμβακερὰ καὶ μεταξωτὰ ὑφάσματα ἔδουσα σύγχρόνως κατάλληλα τραγούδια.

Ἐννοεῖται ὅτι ὁ ἄρραβὼν διήρκει δύο, τρία καὶ περισσότερα ἔτη, μέχρις ὅτου ἡ μὲν κόρη ἐτοιμάσῃ τὰ προικιά τῆς, ὁ δὲ νέος τὴν συζυγικὴν φωλεάν. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ἄρραβῶνος ὁ μνηστὴρ ἔστειλλεν εἰς τὴν μνηστὴν διάφορα δῶρα καὶ χρυσὰ φλωριά, τὰ ὁποῖα ἡ μνηστὴ ἐπιδεικτικῶς ἔφερεν εἰς τὸν λαμόν τῆς κατὰ τοὺς δημοσίους χοροὺς καὶ δεξιώσεις. Ἀπόπειρα εἰσαγωγῆς χρηματικῆς προικοδοτήσεως ἐματαιώθη ἐν Ταΐφυρῳ μετὰ τὴν ἄρρησίν μου νὰ συντάξω προικοσύμφωνον καὶ τὴν ἐξέγερσιν τῶν κατοίκων ἀπαιτησάντων θορυβωδῶς ἢ τὴν διάλυσιν τοῦ ἄρραβῶνος ἢ τὴν ἀκύρωσιν τῆς προφορικῆς ὑποσχέσεως.

Ὁ Γάμος

Τὴν παραμονὴν τοῦ γάμου ἐστέλλοντο ἐκ μέρους τοῦ μελλονύμφου τὰ προκαταρκτικὰ γαμήλια δῶρα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ ἀπαραίτητος κηνὰ. Συγχρόνως ὁ μελλονύμφος μετὰ προηγουμένην συνεννόησιν μὲ τοὺς γονεῖς τῆς μελλονύμφου καὶ τὸν σύντεκνον συνοδευόμενος μὲ τὸν νυμφαγωγὸν κρατοῦντα τὸ κροντήρι (κρατήρα) μὲ ἐκλεκτὸ κρασί περιήρχοντο τὰς οἰκίας τῶν συγγενῶν καὶ φίλων προσκαλοῦντες αὐτοὺς ἐπισήμως εἰς τὸν γάμον. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν γάμων ἀντηλλάσσοντο δι' ἐπισήμως ἀπεσταλμένων καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη τὰ νυμφικὰ δῶρα συνιστάμενα εἰς νυμφικὰ φορέματα, ὑποδήματα κλπ. Ἠκολούθει ἐπισήμως καὶ ἐν πομπῇ μεταφορὰ τῶν προικίων ἐφ' ἀμάξης ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς οἰκίας τῆς νύμφης εἰς τὴν τοῦ γαμβροῦ, ὅπου καὶ ἐξετίθεντο εἰς τὸ καλύτερον δωμά-

τὴν ἐπάνω εἰς τὸ γιοῦκι. Μετὰ τὴν ὑπὸ εἰδικὸν ταξιθετησὶν ἤρχοντο ἕκ
 μέρους τῆς νύμφης ἀπεσταλμένοι νὰ ἐπιθεωρήσωσιν ἂν ἦσαν καλῶς τα-
 ξιθετημένα. Τὸ παραδόξον ἦτο ὅτι οἱ ἀπεσταλμένοι πάντοτε κατὰ κανόνα
 εὑρισκον αὐτὰ εὐχὶ καλῶς ταξιθετημένα, τὰ ὅποια καὶ ἀνέτρεπον
 μὲ ὅλας τὰς προφυλάξεις τῶν εἰδικῶν. "Ὅλος ὁ σκοπὸς ἦτο ἡ ἀνα-
 τροπὴ καὶ ἡ ἕκ νέου ταξιθέτησις μὲ χειροκροτήματα καὶ μὲ γέλοιον
 διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἀνατροπῆς. Ἄλλο παραδόξου ἔθιμον ἦτο
 ὅτι τοὺς διαφόρους ἀπεσταλμένους, οἱ ἕκ τοῦ ἐτέρου μέρους ἐπροσπάθουν
 μὲ κάθε τρόπον νὰ μουντζουρώσωσιν. Ἀμέσως τότε ὁ γαμβρὸς ἐξυραφίζετο
 καθὼς καὶ ὁ σύντεκνος καὶ εἴ τις ἄλλος τῶν προσκεκλημένων, καὶ ἐνεδύε-
 το τῇ βοηθείᾳ συγγενῶν καὶ φίλων νέων πατῶν ἐπὶ χαλκίνου σινίου, τὸ ὁ-
 ποῖον σινίον μὲ τὸν γαμβρὸν ἐπ' αὐτοῦ ἀνυψώντο ὑπὸ τῶν νέων τραγου-
 δούντων καὶ ἐπὶ τέλους κραυγαζόντων ὅλων συμφῶνως καὶ στ' γαμπροῦ
 τὰ παλληκάρια, γὰρ ἐεεεεεεε. Ἡ ἰαχὴ αὕτη ἐπανελαμβάνετο πολλά-
 κισ καθ' ὅλο τὸ διάστημα τοῦ γάμου. Τὸ αὐτὸ συνέβαινε καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ
 τῆς νύμφης, ἣτις ἐνεδύετο καὶ ἐστολιζέτο τῇ βοηθείᾳ νεανίδων ἁδουσῶν
 κατάλληλα ἄσματα. Μεθ' ὃ ὁ γαμβρὸς συνοδείᾳ ὅλων τῶν προσκεκλημέ-
 νων του καὶ τοῦ συντέκνου μετέβαινον ἐν πομπῇ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμ-
 φης πρὸς παραλαβὴν τῆς. Αὕτη ἐστολισμένη μὲ τὴν νυμφικὴν στολὴν μὲ τὰ
 φλωριά τοῦ γαμπροῦ καὶ μὲ ὅσα ὁ πατὴρ τῆς ἤθελε τῇ δωρήσῃ τὴν στιγμήν
 ἐκείνην, ἴστατο δρθία εἰς τὴν νυμφικὴν πασιάδα (μπασιό) ἔχονσα τυὸς ὀ-
 φθαλμοὺς τελείως κλειστούς. 1) Ὁ γαμβρὸς προσφέρει εἰς τὰ πρὸ τῆς
 κλειστῆς θύρας τοῦ δωματίου παλληκάρια τῆς νύμφης τὰ λεγόμενα **παλλη-
 καριάτικα**, δηλ. χρηματικὰ δῶρα, διότι τὰ παλληκάρια τῆς γειτονιάς ἐφύ-
 λαξιν τὴν νέαν ἀδιάφορον μὲχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης. Ὁ γαμβρὸς εἰσέρ-
 χομενος εἰς τὸ δωμάτιον τῆς νύμφης ἀσπάζεται τὸ χεῖρ τοῦ πενθεροῦ καὶ
 τῆς πενθερᾶς του ὡς καὶ τῶν ἡλικιωμένων ἐκ τῶν συγγενῶν τῇ νύμφης,
 οἵτινες καὶ τὸν ἀντασπάζονται εἰς τὸ μέτωπον, μεθ' ὃ πρὸς τὸν γαμπρὸν
 νύμφην κρατῶν ἄσπρο μεταξωτὸ μαντήλι, μὲ τὸ ὁποῖον κάμνει τρεῖς
 σταυροὺς ἐπὶ τῆς νύμφης καὶ τὸ ἀφίνει στὸ χεῖρ τῆς μὲ διάφορα νομί-
 σματα πίπτοντα εἰς τοὺς πόδας τῆς καὶ τελευταῖα ἡ νύμφη προσκυνεῖ
 τοὺς τὰς γωνίας ἀποχαιρετῶσα. Μετὰ τὰς ἀπαραιτήτους ταύτας διατυλῶ-

1) Τὸ κλείσιμον τῶν ὀφθαλμῶν κατὰ τὴν ἐξηγήσιν, ἣν ἔδωκεν εἰς τὸν γρά-
φοντα ἡ γιὰ τοῦ συμβολίζει τὴν ἰδέαν, ὅτι ὅπως μὲ κλειστοῦς ὀφθαλμοῦς εἰσερ-
χεται ἡ νύμφη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ, οὕτω μὲ κλειστοῦς καὶ πάλιν ὀφθαλμοῦς
νὰ ἐξέλθῃ διὰ παντός, δηλ. νεκρά καὶ οὐχὶ ἐξάλλης τιнос αἰτίας.

σαι· ἡ πομπὴ ἐξέρχεται κατευθυνομένη εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου πρόκειται νὰ τελεσθῇ τὸ μυστήριον. Προηγούμεναι τὰ μουσικὰ ὄργανα, ἠκολούθει ὁ γαμβρὸς ἔχων ἐκατέρωθεν τὸν σύντεκνον καὶ τὸν νυμφαγωγόν, ἐνώπιόν του δὲ δύο παιδιὰ κρατοῦντα τὰς λαμπάδας. Μετ' αὐτοὺς ἤρχετο ἡ νύμφη χειραγωγουμένη ὑπὸ δύο νέων συγγενῶν αὐτῆς καὶ τοῦ γαμβροῦ, προηγείτο τῆς νύμφης ἡ συντέκνισσα κρατοῦσα ἐπὶ δίσκου τὰ στέφανα καὶ βλαμβακόσπορον μὲ κουφέτα.

Καθ' ἣν στιγμήν ἡ νύμφη ἐγκαταλείπει τὴν πατρικὴν οἰκίαν ἄδεται τὸ ἑξῆς :

[illegible]

- 1 Ἄναδιαβαίνει τὸ πουλί, ἀναδιοβαίν' τ' ἀηδὼν
ἀφίνει γὰρ τῇ μάᾳ της καὶ ὅλοι τῖς γειτόνοι.
2 Δὲν εἶδανε τὰ μάτια μου τέτοια μαυρομματοῦσα
τέτοια σιγανομίλητη καμαροπερπατοῦσα.
3 Σὶν πέροδικα πατεῖς στὴ γῇ, σὰν χελιδὼν τρέχεις
καὶ τὰ σημεῖα τ' οὐρανοῦ ἀπάνω σου τὰ ἔχεις

Ὅταν μετὰ τὴν τέλει τοῦ μυστηρίου ἐξέρχεται ἡ πομπὴ ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν καὶ διευθύνεται εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ ἄδειναι τὸ ἐξῆς :

Πη γὰ μέ και αι - ση γα -
 μέ - ε ε - και σην ε - - ε γη
 στα - α και - σην Α για - α - σο
 ρι - ι - α - α - και σην ην Α -
 α α και σην - Α για - α - σο
 ρι - ι - ι - α

- 1 Πήγαμε καὶ στὴν ἐκκλησιὰ καὶ στὴν Ἁγιά Σοφία
 ποὺ ὁ Χριστὸς κ' ἡ Παναγιά κι' ἀνάβουν τὰ καντήλια
- 2 Ὡ Παναγιά μου Δέσποινα μὲ τὸ Μονογενῆ σου
 στ' ἀνιτρόγονό ποὺ ἔγινε γὰ δώσης τὴν εὐχή σου.
- 3 Σὰν πύργος νὰ θεμελιωθῇ, σὰν βάτος νὰ ριζώσῃ,
 σὰν τῇ Μητροπολιτικῇ ἑκκλησιᾷ ἔτσι νὰ στερεώσῃ.
 Ὅταν πλησιάζουν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ ἄδεται τὸ ἔξῃς :
 Γιὰ ἔβγα μάνα τοῦ γαμβροῦ καὶ πεθερὰ τῆς νύμφης
 νὰ ἰδῇς τὸν γιὸ σ' τὸν σταυραετὸ τὴν πέρδικα ποὺ σοῦ φέρνει.

Ἡ μάνα τοῦ γαμβροῦ ἐξέρχεται, ὑποδέχεται καὶ προσφέρει μὲ ἀσημέ-
νιο κουτάλι εἰς τὸ ἀνδρόγυνον μέλι καὶ καρύδια συμβολίζονται τὴν γλυ-
κειὰ καὶ εὐτυχὴ συζυγικὴν ζωὴν, τὴν ὁποίαν θὰ ἔχουν μὲ τὴν μητρικὴ
εὐχή. Μὲ ἀργυρᾶν δὲ ζώνην ἀγκαλιάζει τὸ ἀνδρόγυνον καὶ τὸ ἐμβάζει εἰς
τὸ σπῆτι εὐχομένη εἰς αὐτοὺς μεγαλοφώνως : στερεωμένοι νὰ ζήσητε καὶ
νὰ γηράσητε μὲ υἱεὶαν καὶ εὐτυχίαν. Ἡ νύμφη ὅταν φθάσῃ εἰς τὸ μέσον
τῆς αἰθούσης κόπτει ἰδιοχείρως εἰς τέσσαρα ἕνα μεγάλον ἄρτον ἐσφρα-
γισμένον καὶ ρίπτει ἕκαστον τεμάχιον εἰς τὰς γωνίας τῆς αἰθούσης συμ-
βολίζουσα οὕτω τὴν ἀφθονίαν τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν.

Ἐπειτα παρατίθενται τραπέζια μὲ διάφορα ἀφθονα φαγητὰ
καὶ ποτὰ καὶ διασκεδάζουν ὅλοι μὲ ἀφέλεια καὶ καλὴ καρδιά καθ' ὅλην
τὴν νύκτα μέχρι πρωίας. Καθήμενοι καὶ διασκεδάζοντες ἄδουν διάφο-
ρα τραγούδια τραπεζικά λεγόμενα ἐν οἷς καὶ τὸ ἔξῃς.

Ση με ρα γαμ - - - - - οὐ σου ρε νος σην
 με ρα γα αμ - σην με ρα α - - α
 σην με - ρε α - - - - - αλ λα μου - σην κε ε η
 ρος σην σε - ε - ρι σε ρε α - α Ζηρούσαν
 λα κι μου - ου - γα γα ζο ο - ο με σην
 Πω γη δε - ε - σ' α γα ζω - υ - υ

- 1 Σήμερα λάμπ' ὁ οὐρανός, σήμερα λάμπ' ἡ μέρα
σήμερα ἀνταμώθηκε ἀητός τὴν περιστέρα.
Ζεμπούλακι μου γαλάζιο
μὲ τὴν Πόλη δὲ σ' ἀλλάζω.
- 2 Σήμερα ἀνοιξ' ὁ οὐρανός, βγήκαν δυὸ περιστέρια,
ἀπ' τὸ Θεὸ ἦσαν γραφτὰ γιὰ νὰ γενοῦνε τέρια.
- 3 Μιργαριτάρ' εἶν' ὁ γαμπρός καὶ μάλαμα ἡ νύφη,
κουμπάρος ποὺ στεφάνωσε πολλὰ χρόνια νὰ ζήση.
- 4 Κουμπάρε, πάντα ἄξιος μετὰ τῆς κουμπαρίτσας
τέτοιες δουλειὲς νὰ κάμνετε σὲ ὅλη τὴ ζωὴ σας.
- 5 "Ενα τραγούδι θὰ σᾶς πῶ ἀπάνω στὴ δεκάρα,
νὰ ζήσ' ἡ νύφη κι' ὁ γάμπρός, κουμπάρος καὶ κουμπάρα.
- 6 'Αχ' πῶς ποθοῦσα γώ, γαμπρέ, νὰ τύχω τὴ χαρά σου
νὰ πῶ τραγούδια ὡμορφα, νὰ χαίρετ' ἡ καρδιά σου.
- 7 Βισίλισσα εἶσαι, μάτια μου, φορεῖς καὶ τὴν κορῶνα,
ἔχεις καὶ τὸν παράδεισο στὰ χεῖλη καὶ στὸ στόμα.
- 8 Βισίλισσα κι' ἂν ἦσουν, δὲν θάχες τέτοια χάρι
νᾶττι ἀνθοῦ τῶν κοριτσιῶν, τῆς γειτονιάς καμάρι.
- 9 "Εχεις ὥραιο πρόσωπο καὶ ζαχαρένιο στόμα,
ἔχεις καὶ μάτια δλόμαντρα σὰν τῆς ἐλῆς τὰ χρῶμα,
ἢ ἔχεις καὶ μίτια γαλανὰ σὰν τ' οὐρανοῦ τὸ χρῶμα.
- 10 "Όταν σ' ἐγέννη ἡ μάνα σου, ὁ ἥλιος ἐκατέβη
καὶ σοῦδωκε τὴν ὡμορφιά καὶ πάλι μετανέβη.
- 11 "Εχεις τοῦ ἡλίου πρόσωπον, τοῦ φεγγαριοῦ ἀσπράδα,
τοῦ μήλου ἀπ' τὴ Βενετιά τις ῥοδοκοκκινάδες.
- 12 "Όταν σ' ἐγέννη ἡ μάνα σου ἦταν ἡ μέρα σκόλη,
καὶ λειτουργοῦσε ὁ Χριστὸς καὶ δώδεκα ἀποστόλοι.
- 13 Μυρσίνη χρυσοπράσινη, τῆς ἐκκλησιᾶς στολίδι.
χωρὶς ἐσὲ δὲ γίνεται κανένα πανηγύρι.
- 14 Εἶσαι τῆς Ρόδου γασεμί καὶ τοῦ ἀνθοῦ ἡ βούλα,
τῆς γειτονιάς γαρύφαλο καλύτερα ἀπ' οὐλα.
- 15 'Αγγέλοι σὲ στορίσανε τὴν νύχτα μὲ φεγγάρι,
κ' ἔγινες ἄσπρη καὶ λαμπρὴ σὰν τὸ μιργαριτάρι.
- 16 'Αγγέλοι σὲ βαφτίσανε κ' ἡ Παναγὰ νουνά σου,
γιὰ τοῦτο σὲ φωνάζουνε Μαριὰ (ἢ ἄλλο ὄνομα) τ' ὄνομά σου.
- 17 Τ' ἀντρογόυνο ποὺ ἔγινε νὰ ζήση νὰ γεράση,
κι' ἀπ' τὸ γαμπρό μας θέλουμε κρασί νὰ μᾶς κεράση.

Ἐν Περγαζίῳ ὅπου πολλάκις παρευρέθην εἰς γάμους ἄδεται καὶ τὸ
ἐξῆς :

Καὶ ἀφοῦ παρουν ὅλοι στὸ χέρι τὸ ποτήρι μὲ τὸ κρασί ὁ γεροντότε-
ρος τῶν παρακαθημένων ἅλα ἐκφωνήσῃ τὸ γειά σου νειόγαμπρε, ἀμέσως
οὗτος ἐγείρεται ἐκφωνεῖ ἔπειτα γιὰ σου νειόνυφη, σύντεκνε, συμπέθερε
κλπ. καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐγείρονται καὶ ἵστανται ὄρθιοι ὅσοι ἀκούουν τὸ
ὄνομά των. Ὁ γέρος τότε κάμνει μίαν πρόποσιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέ-
ρει διάφορα ἐπεισόδια ἐκ τοῦ βίου τῶν γονέων ἢ καὶ τῶν προγόνων τῶν
νεονύμφων καὶ ἡ πρόποσις διαρκεῖ ἀρκετὴν ὥραν, ὅλοι δὲ οἱ ἱστάμενοι
ὄρθιοι ἔχουν τὴν ὑπομονὴν νὰ ἀκροῶνται μετὰ προσοχῆς καὶ εὐλαβείας μά-
λιστα τὰς συμβουλὰς του. Εἰς τὸ τέλος τῆς προπίσεως ὅλοι πίνουν εἰς υγείαν
τῶν νεονύμφων καὶ τῶν συντέκνων. Ἐπειτα κάμνει πρόποσιν ὁ πατὴρ
τοῦ γαμβροῦ καὶ εἰς τὸ τέλος φωνάζει : Καὶ σὲ γαμπροῦ τὰ παλληκά-
ρια..., ὁπότε σηκώνονται, ὄρθια ὅλα τὰ παλληκάρια τοῦ γαμβροῦ κραυγά-
ζοντα τὴν ἱαχὴν : καὶ σὲ γαμπροῦ τὰ παλληκάρια γιὰ ἐσεεσα. Ἐπανα-
λαμβάνει τὸ αὐτὸ ὁ πατὴρ τῆς νύφης καὶ τρίτος διὰ τὰ παλληκάρια τοῦ
συντέκνου, ἐπαναλαμβανομένης ἐκάστοτε τῆς ἀνωτέρω ἱαχῆς. Καὶ κατ'
αὐτὸν, τὸν τρόπον παρτείνεται ἡ διασκέδασις καὶ τὸ φαγοπότι μέχρι
πρωῆς, μὲ τραγούδια καὶ χοροὺς, μὲ ἀφέλειαν, μὲ χαρὰν. Πόσον ἡδέως
ἀναπολῶ τοὺς εὐτυχεῖς ἐκείνους χρόνους.

Τελευταῖον, ὅταν πλησιάσῃ ἡ ὥρα τῆς διαλύσεως κατέρχονται ὅλοι κάτω εἰς τὴν εὐρύχωρον αὐλὴν τῆς οἰκίας, ὅπου χορεύεται ὁ τελευταῖος χορός, ὁ λεγόμενος **Ταῖφουρινῇ τοῦρλα**, καὶ ὁ ὁποῖος εἶνε οὕτως εἰπεῖν τὸ ἐπισφράγισμα τῆς ἐορτῆς τοῦ γάμου. Ἐπὶ κεφαλῇς τοῦ χοροῦ τίθενται οἱ γονεῖς τῶν νεονύμφων, ἔπονται οἱ νεόνυμφοι μετὰ τῶν συντέκνων, καὶ ὅλοι οἱ προσκεκλημένοι καθ' ἡλικίας μηδενὸς ἐξαιρουμένου μηδ' αὐτῶν τῶν γερόντων.

Εἰς τὸν σεμνὸν τοῦτον χορὸν ᾄδονται τὰ ἑξῆς:

Σὺ δὲ σου γαμὸς κίε - αν ε - πη - γα - ε -

ση - γα - τι - τοια γὰρ χα - ρὰ εἰ - δὲ - δὲ -

εἰ - δὲ - να 'ν η νύ φη μα - ρα - γὼ - νί - σα

γὼ - νί - κίε γαμὸς μου χε - ε - γί -

δὲ - χε - γί - δὲ - νί

- 1 Σ' ὅσους γάμους γάμους κι' ἂν ἐπῆγα
τέτοια γὼ χαρὰ δὲν εἶδα,
- 2 Ν' ἂν ἡ νύφη μὰ παγώνει

- 3 κι' ὁ γαμπρὸς μας χελιδόνι.
- Πάν' ἀπ' τῆς νύφης τὸ κεφάλι
κάθονται τρία πουλάκια.
- 4 τόνα (=τὸ ἔνα) τρώει καὶ τ' ἄλλο πίνει
τ' ἄλλο κελαῖδεῖ καὶ λέγει:
- 5 Σ' ὅσους γάμους κι' ἂν ἐπῆγα
τέτοια γὼ χαρὰ δὲν εἶδα.
- 6 Νᾶν ἡ νύφη περδικοῦλα
ἄσπρη σὰν περιστεροῦλα
- 7 Κι' ὁ γαμπρὸς χρυσὸ γεράκι
ἄσπρο σὰν περιστεράκι
- 8 Καὶ τὰ δυὸ τὰ συμπεθέρια
περιβόλι μὲ τὰ δένδρα.

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ χοροῦ ὁ γαμπρὸς προσφέρει δῶρα, εἰς τὸν σύντεκνον καὶ εἰς ὅλα τὰ παλληκάρια ἀπὸ ἓνα μανδύλι, μεθ' ὃ πάντες ἀναχωροῦν ἀποχαιρετῶντες τὸ νέο ἀνδρόγυνον.

Τὰ παλληκάρια ὅμως κατευθύνονται εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ συντέκνου, ὅπου τοὺς περιμένει τράπεζα ἐστρωμένη καὶ ἡ διασκέδασις ἐξακολουθεῖ μέχρις ἐσπέρας, ὅποτε καὶ διαλύονται καὶ οὕτω λαμβάνει πέρας ὁ γάμος.

Οἱ γάμοι τελοῦνται ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν Κυριακὴν. Τὴν ἐπομένην Πέμπτην τὸ ἐσπέρας οἱ προσκεκλημένοι καὶ ἰδίως οἱ νέοι συνέρχονται καὶ πάλιν εἰς τὴν οἰκίαν τῶν νεονύμφων καὶ διασκεδάζουν. Ἡ δοχὴ αὕτη λέγεται «**πατσές**» διότι ἀπὸ τὰ σφάγια τὰ ὁποῖα κατηναλίσκοντο εἰς τὸν γάμον ἐκρατοῦντο τὰ κεφάλια, τὰ πόδια κ. λ. π. τὰ ὁποῖα ἐγίνοντο πατσᾶς, καὶ ἐπροσκαλοῦντο οἱ νέοι νὰ φάγουν τὸν πατσᾶ. Ἐν Περγαζίῳ ἡ δοχὴ αὕτη ἐγίνετο τὴν δευτέραν ἡμέραν τοῦ γάμου καὶ ἐλέγετο **ἀντιχαρά**.

Τὸ Σάββατον ἐσπέρας οἱ νεόνυμφοι μὲ τοὺς προσκεκλημένους ἰων ἔκαμναν τὴν πρώτην ἐπίσκεψιν εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν, ὅπου καὶ ἐπαναλαμβάνετο ἡ διασκέδασις. Τὸ δὲ μεθεπόμενον Σάββατον οἱ νεόνυμφοι ἐπεσκέπτοντο τὸν σύντεκνον ἀλλ' ἡ διασκέδασις διελύετο κατὰ τὸ μεσονύκτιον, διότι τὴν πρωΐαν τῆς Κυριακῆς οἱ νεόνυμφοι συνοδευόμενοι ἵπῳ τοῦ συντέκνου μετέβαινον εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἤκουον τὴν θεῖαν λειτουργίαν. Τοῦτο ἐλέγετο: ὁ πρωῶτος ἐκκλησιασμός.

Πρωτοχορονιά—Πεδιακός

Ἡ λειτουργία κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους τελεῖται ὅπως καὶ ἡ τῶν Χριστουγέννων τὴν νύκτα καὶ εἰς αὐτὴν προσέρχονται ὅλοι σχεδὸν οἱ ἐνοριῖται, ἀπολύει δὲ κατὰ τὰ ἑξημερώματα. Μετὰ τὴν λειτουργίαν οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων σχηματίζουν ὁμίλους, παρέας λεγομένας ἐκ 10—15 προ-

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΑΠΟΚΡΗΦΤΑΔΙΚΑ

Μηλιά, μωρέ, μηλιά μου πούσαι στὸν κρημνὸ,
 μηλιά μου πούσαι στὸν κρημνὸ στὰ μῆλα φορτωμένη.
 Τὰ μή, μωρέ, τὰ μῆλα σου λυμπήστηκα,
 τὰ μῆλά σου λυμπήστηκα καὶ τὸν κρημνὸ φοβοῦμαι.
 Μὴν τό, μωρέ, μὴν τὸν φοβάσαι τὸν κρημνὸ,
 μὴν τὸν φοβάσαι τὸν κρημνὸ κ' ἔλα τὸ μονοπάτι.
 Τό μο, μωρέ, τὸ μονοπάτι μ' ἔβγαλε
 τὸ μονοπάτι μ' ἔβγαλε σ' ἓνα στενὸ σοκάκι.

Εἶχα Δέντρο Στὴν Αὐλή

Εἶχα δέντρο στὴν αὐλή μου
 καὶ παρηγοριά δική μου
 Τὴν Δευτέρα τὸ φυτεύω.
 καὶ τὴν Τρίτη τὸ κλαδεύω.
 Τὴν Τετάρτη βγάζει φύλλα

καὶ τὴν Πέφτ' ἀνθεῖ τὰ μῆλα.
 Τὴν Παρασκευὴ τὸ βράδυ,
 ἦρτ' ὁ κλέφτης νὰ τὰ πάρῃ.
 ἦρτ' ὁ ἕνας, ἦρτ' ὁ ἄλλος
 ἦρτ' ὁ κλέφτης ὁ μεγάλος.
 Κλέφτη μου μὴν κλέφτης μῆλα
 μὴν κορφολογᾷς τὰ φύλλα.
 Καὶ τὰ πῆρε μὲ τοὺς κλώνους
 κι' ἄφησε σὲ μὲ τοὺς πόνους.
 Καὶ τὰ πῆρε μὲ τὸ ἄνθος
 κι' ἄφησε σὲ μὲ τὸ πάθος
 Καὶ τὰ πῆρε μὲ τὴ ρίζα
 κι' ἄφησε σὲ μὲ τὴν πίκρα.
 Καὶ τὰ πῆρε μὲ τὸ χῶμα
 κι' ἄφησεν ἐμὲ στὸ στρῶμα.
 Εὔπαμε πολλὰ καὶ σώνει
 κι' ἄς λαλήσῃ κι' ἄλλ' ἀηδόνη.

Φέτο τὸ Καλοκαιράκι

Φέτο τὸ καλοκαιράκι
 κυνηγοῦσα ἓνα πουλάκι.
 Κυνηγοῦσα λαχταροῦσα
 νὰ τὸ πιάσω δὲν μποροῦσα.
 Ἔστησα τὴ ξόβεργά μου,
 ἦρτε τὸ πουλὶ κοντά μου.
 ἔκατσε στὰ γόνατά μου.
 Ἔσκυψα νὰ τὸ φιλήσω
 καὶ φλωρὶ νὰ τοῦ χαρίσω.
 Ἐκεῖνο κάνει πῶς κακιώνει
 τὴν καρδιά μου θανατώνει.
 Κάμνει σχῆμα κακιωμένο
 ἄγριο καὶ θυμωμένο.
 Ἄπ' τὸ σχῆμα του φοβοῦμαι
 κι' ὅλη νύχτα δὲν κοιμοῦμαι
 Ἄπ' τὸ σχῆμά του τρομάζω
 καὶ βαρεῖ ἀναστεναζώ.

Ο ΓΕΡΟΣ ΜΕ ΤΟ ΚΑΝΔΗΛΙ

- 1 Ἦταν ἕνας γέρος κ' εἶχ' ἓνα κανδηῖλι
 ποὺ ἔφεγγε καὶ κένταγε ἡ κόρη τὸ μαντήλι.
 ντίλλι—ντιντίλλι, ἡ κόρη τὸ μαντήλι
- 2 πῆγε καὶ ὁ πόντικας κ' ἔφαγ' τὸ φυτίλι
 ἀπὸ μέσα ἀπ' τὸ καντηῖλι,
 ποὺ ἔφεγγε καὶ κένταγε ἡ κόρη τὸ μαντήλι
 ντίλλι—ντιντίλλι ἡ κόρη τὸ μαντήλι
- 3 πῆγε καὶ ἡ γάτα καὶ ἔφαγε τὸ πόντικα
 ποὺ ἔφαγ' τὸ φυτίλι
 ἀπὸ μεσ' ἀπ' τὸ κανδηῖλι
 ποὺ ἔφεγγε καὶ κένταγε ἡ κόρη τὸ μανδηῖλι
 ντίλλι—ντιντίλλι ἡ κόρη τὸ μανδηῖλι
- 4 Πῆγε καὶ ὁ σκύλος καὶ ἔφαγε τὴ γάτα
 ποὺ ἔφαγε τὸ πόντικα
 κ. λ. π.
- 5 Πῆγε καὶ ὁ στύλος καὶ σκότωσε τὸ σκύλο
 κ. λ. π.
- 5 Πῆγε καὶ ὁ φοῦρνος καὶ ἔκαψε τὸ στύλο
 κ. λ. π.
- 7 Πῆγε τὸ ποτάμι καὶ ἔσβυσε τὸ φοῦρνο
 κ. λ. π.
- 8 Πῆγε τὸ βουβίλι καὶ ἤπιε τὸ ποτάμι.
 κ. λ. π.
- 9 Πῆγε κι' ὁ κασάπης καὶ ἔσφαξ' τὸ βουβάρι.
 ποὺ ἤπιε τὸ ποτάμι
 ποὺ ἔσβυσε τὸ φοῦρνο
 ποὺ ἔκαψε τὸ στύλο
 ποὺ σκότωσε τὸ σκύλο
 ποὺ ἔφαγε τὴ γάτα
 ποὺ ἔφαγε τὸ πόντικα
 ποὺ ἔφαγ' τὸ φυτίλι
 ἀπὸ μεσ' ἀπ' τὸ κανδηῖλι
 ποὺ ἔφεγγε καὶ κένταγε ἡ κόρη τὸ μαντήλι
 ντίλλι—ντιντίλλι ἡ κόρη τὸ μανδηῖλι,

Παίγνια κατὰ τὰς Κυριακὰς τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς

Τὸ ἀπόγευμα ἐκάστης Κυριακῆς τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς τὰ κορίτσια τῆς γειτονιάς συναθροίζόμενα ἔπαιζαν τὰ ἐξῆς δύο παιγνίδια :

“Ὅλα τὰ κορίτσια ἐκάθηντο χάμω εἰς τὸ μέσον τῆς αὐλῆς καὶ μόνον ἓν ἐξ αὐτῶν ἐχόρευε πέριξ τῶν καθημένων καὶ τραγουδοῦσε τὸ ἐξῆς :

Γιὰ κόρη μου γιὰ νὰ φρουκάλῃσε καὶ θέλω νὰ περάσω
 κόρη μου γιὰ φρουκάλῃσε.

Γιὰ τὴ θυγατε—νέρα σ' ἀγαπῶ
 τὴ θυγατέρα σ' ἀγαπῶ καὶ θέλω ν' τὴν πάρω.

Μεθ' ὃ ἤγγαξε μίαν τῶν καθημένων κατὰ προτίμησιν μὲ τὰ δάκτυλά της, ἣτις ἀμέσως ἐσηκώνετο καὶ ἐπεναλάμβανε μετὰ τῆς πρώτης τὸ τραγοῦδι καὶ τὸν χορὸν σύρουσα αὐτόν. Τοῦτο ἐπανελαμβάνετο μέχρις ὅτου ἐσηκώνοντο ὅλοι καὶ ἤρχιζε τὸ δεύτερον παιγνίδιον ὡς ἐξῆς :

Τὰ κορίτσια ἐχωρίζοντο εἰς δύο ὀμίλους καὶ ἴσταντο κατὰ σειρὰν κρατούμενα ἀπὸ τῆς χειρός. Οἱ δύο ὅμιλοι ἐβάδιζον ἑνθιμικῶς καὶ ἠρέμα ἕως ὅτου πλησιάζωσι πρὸς ἀλλήλους.

“Ὁ πρῶτος ὅμιλος ἐτραγουδοῦσε τὸ ἐξῆς :

Γιὰ δὲς φαλκόνι πῶχεις καὶ φαλκονιά δὲν ἔχεις.

“Ὁ δεύτερος : Κι' ἂν ἔχω κι' ἂν δὲν ἔχω σένα χρεῖα δὲ σ' ἔχω.

“Ὁ πρῶτος : Κι' ἂν ἔχης, κι' ἂν δὲν ἔχης, τὴν κόρη σου θὰ δώσης.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἐπλησίαζον οἱ ὅμιλοι, μία δὲ ἐξ αὐτῶν ἐκ τοῦ δευτέρου ὀμίλου προσκαλουμένη ὀνομαστί ἀπεσπᾶτο ἐκ τοῦ ὀμίλου τῆς καὶ προσεκολλᾶτο εἰς τὸν πρῶτον ὅμιλον, ὅστις τότε ἐπαινῶν τὴν προσελθοῦσαν ἐτραγουδοῦσε :

Πήραμε καὶ πήραμε καράβ' ἀρματωμένο

“Ὁ δεύτερος κατηγορῶν : Πήρατε καὶ πήρατε σανίδα σκευρωμένη.

Ταῦτα ἐπανελαμβάνοντο μὲ ἀλλοιωμένους ἐννοεῖται ἐπαίνους καὶ κατηγορίας μέχρις ὅτου ἀπεσπῶντο ὅλοι ἐκ τοῦ δευτέρου ὀμίλου καὶ ἐτελείωνε τὸ παίγνιον.

Πανήγυρις Ταΐφυρίου.

“Ὅλοι αἱ πόλεις, κωμοπόλεις καὶ χωρία τῆς Θρακικῆς χερσονήσου εἶχον ἡμέραν ὥρισμένην, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐώρταζον τὸν πολιούχον τῶν καὶ ἐπανηγύριζον. Ἡ Καλλιπολις μὲ 1000 οἰκογενεῖας ἐλληνικὰς ἐπανηγύριζεν εἰς τὰς 29 Αὐγούστου, ἡ Μάδυτος μὲ 1400 οἰκογενεῖας τὴν 23 Αὐγούστου, τὸ Πλαγιάρι μὲ 450 οἰκογενεῖας τὴν 8 Σεβρίου, τὸ Νεοχώριον μὲ

600 οικογενείας τὴν 23 Ἀπριλίου, τὸ Ἀγγελοχώριον μὲ 500 οικογενείας τὴν 2 Μαΐου, τὸ Βαΐριον μὲ 400 οικογενείας τὴν 8 Μαΐου, τὸ Ταΐφύριον μὲ 400 οικογενείας τὴν 21 Μαΐου, —ὁ Γαλατὰς μὲ 300 οικογενείας τὴν 23 Αὐγούστου, τὸ Καβακλή μὲ 60 οικογενείας τὴν 11 Νοεμβρίου καὶ ἡ Κρηθία μὲ 400 οικογενείας τὴν 23 Αὐγούστου. Σημειωτέον ὅτι ἐκτὸς τῆς Καλλιπόλεως ἐν τῇ ὁποίᾳ πλὴν τῶν Ἑλλήνων ὑπῆρχον καὶ 2000 οἰκογένειαι Τουρκικαί, 500 ἑβραϊκαὶ καὶ 250 Ἀρμενικαὶ καὶ τοῦ Πλαγιαρίου ὅπου πλὴν τῶν Ἑλλήνων ὑπῆρχον καὶ 60 οἰκογένειαι Τουρκικαί, ὅλων τῶν λοιπῶν κωμοπολέων καὶ χωρίων οἱ κάτοικοι ἦσαν ἀκραιφνεῖς Ἕλληνες μὲ φρόνημα ἐθνικὸν ἀκμαιότατον. Εἰς τὰς πανηγυρεῖς ταύτας συνέρρεον ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς χερσονήσου οἱ πανηγυρισταί. Ἐν Ταΐφῳ ἡ Πανηγυρὶς τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου διήρκει ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. Ἐκάστη οἰκογένεια ἐθεώρει τιμὴν τῆς νὰ φιλοξενήσῃ μίαν ἢ δύο ἢ καὶ περισσοτέρας οἰκογενείας ξένας. Τρεῖς δὲ ἢ τέσσαρες ἐντόπιοι οἰκογένειαι συγγενικαὶ ἢ φιλικαὶ μετὰ τῶν φιλοξενουμένων οἰκογενειῶν ἀπετέλουν ἓνα ὄμιλον αἱ ὁποῖαι διεσκέδαζον μέσα εἰς τὰς οἰκίας κατὰ σειράν. Τὸ ἀπόγευμα ὅμως ὅλοι οἱ πανηγυρισταὶ ἐντόπιοι καὶ ξένοι συνηθροίζοντο εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ χωρίου, ὅπου ἐγένετο ὁ δημόσιος κοινὸς χορὸς, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐχορεύοντο ἀποκλειστικῶς ἑλληνικοὶ χοροὶ, ἀποκλειομένων τῶν εἰρωπαϊκῶν. Καὶ ἦτο ἔξοχος τὸ θέαμα νὰ βλέπῃ τις τὰς γυναῖκας μὲ τὰς ἐπιτοπίους ἐνδυμασίας τῶν καὶ μὲ τὰ ἄφθονα φλωριά τῶν νὰ χορεύωσι τοὺς σεμνοὺς ἐκείνους χοροὺς συρομένους ἀπὸ ἓνα νέον. Ὁ χορὸς διελύετο πρὸς τὸ ἐσπέρας καὶ ἡ διασκέδασις συνεχίζετο εἰς τὰς οἰκίας. Καὶ ταῦτα ἐπανελαμβάνοντο ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, καθ' ἃς μία διαρκὴς διασκέδασις ἐγένετο. Ἀξίον σημειώσεως ἦτο καὶ τοῦτο: Ὅλοι οἱ πανηγυρισταὶ ἐθεώρουν ἀπαραίτητον καθήκον τῶν κάθε πρωΐ νὰ προσέλθουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ἐγένετο μονοεκκλησιά, τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν εἰς τὴν εὐρύχωρον καὶ μεγαλοπρεπῆ ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου, τὴν δευτέραν εἰς τὴν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ τὴν τρίτην εἰς τὸ μονύδριον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. Καταφανὴς ἐκ τούτου ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ εὐλάβεια τῶν πανηγυριστῶν, διότι προηγεῖτο ὁ θρησκευτικὸς πανηγυρισμὸς καὶ εἶπετο ὁ κοσμικὸς.

Κλείδωνας

Πρὸς τὸ ἐσπέρας τῆς παραμονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου συνηθροίζοντο τὰ κορίτσια ἐκάστης γειτονιάς, διὰ νὰ προετοιμάσουν τὸν κλείδωνα. Ἐξέλεγον κοράσιον πρωτότοκον ἔχον ζώντας τοὺς γονεῖς του, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνέθετον νὰ γεμίσῃ τὸ μπακράτσι ἢ τὴν κούπαν νερὸ ἀπὸ τὴν βρύσιν

ἀμίλητον, δηλ. χωρὶς νὰ ὁμιλήσῃ εἰς κανένα. Μέσα εἰς τὸ μπακράτσι ἔρριπτον τὰ κορίτσια τὰ δακτυλίδια τῶν ὡς καὶ τῶν οἰκείων τῶν. Τὸ μπακράτσι ἐν ἄκρᾳ σιωπῇ ἐκρεμάτο κάτω ἀπὸ τὴν κληματαριά μιᾶς οἰκίας, ἐνθα ἔμενεν μέχρι τοῦ ἀπογεύματος τῆς ἐπιούσης, ὁπότε συνηθροίζοντο καὶ πάλιν καὶ ἔβγαζαν τὸν κλείδωνα. Ὅλα τὰ κορίτσια ἐκάθηντο χάμω ἔχοντα εἰς τὸ μέσον τὴν μικρὰν καὶ πρωτότοκον κορασίδα, ἡ ὁποία ἔβγαζε ἓνα δακτυλίδι ἀφοῦ προηγουμένως ἐτραγουδεῖτο παρ' ὅλων ἓνα δίστιχον ἐκ τῶν ἑξῆς:

Σήμερα εἶν' τ' Ἁγίου - Για ννιου - ὅλα
νοὶ γ' αὖν ἰα - σεν του - ου κια ο
σε σεν του ου - κια κια νοὶ ξα - κ'ο χα
μαν - α μαν ο γα - στο ρι - ζι κο - ρους

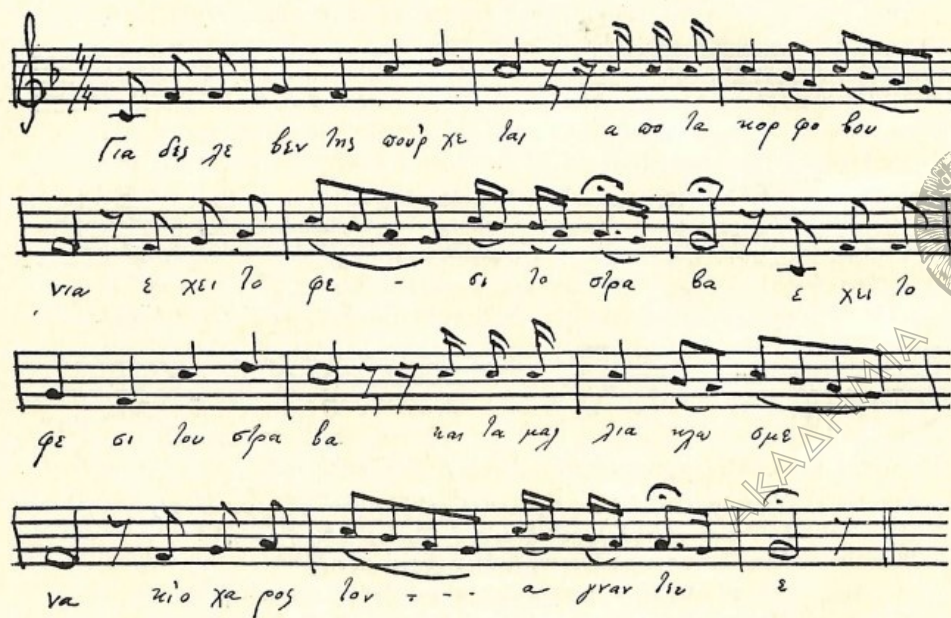
- 1 Σήμερα εἶν' τ' Ἀγίουγιαννιοῦ, π' ἀνοίγουν τὰ σεντούκια¹⁾
ὅσα σεντούκια κι' ἀνοιξαν, ὅλα τὸ ῥιζικό τους.
- 2 Ἀνοίξανε τὸν κλείδωνα, βγῆκε χαριτωμένη
μ' ὅλα τὰ κάστρα πάλαιψε καὶ βγῆκε νικημένη.
- 3 Πράσινη πέτρα τοῦ γιαλοῦ, μὲ ἀσημένια βούλα
σένα σὲ ἔχ' ἡ μάνα, σου μονάχη μοναχούλα,
- 4 Ἐσὺ 'σαι κοπελούδα μου, μανάλι τῆς Ἀγγλίας,
φεγγάρι τῆς Ἀνατολῆς, ἄστρο τῆς Βενετίας.

1) Ἐθιμον ὑπῆρχε τὴν πρωΐαν τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου νὰ ἐξάγονται τὰ προικιά ἀπὸ τὰ κιβώτια καὶ νὰ ἐκτίθενται εἰς τὴν πρωϊνὴν δρόσον καὶ εἰς κοινὴν θέαν.

- 5 Ἀητέ μου χρυσοπράσινε, με ἀσημένιες πλάτες,
 όταν περνᾷς λεβέντη μου, τριζοβολοῦν οἱ στράτες
 6 Ἐσύ 'σαι κοπελούδα μου, καθρέφτης με σιδέφια
 ἐσύ 'σαι ὁμορφότεροι ἀπ' ὅλα σου τ' ἀδέλφια.
 Καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς.

*Διάφορα δημοτικὰ τραγούδια, ἀδόμενα ἐν τοῖς χωρίοις καὶ ἐν
 Καλλιπόλει*

Ὁ λεβέντης καὶ ὁ χάρος

Γιὰ δὲς λεβέντης πῶρεται ἀπὸ τὰ κορφοβούνια
 ἔχει τὸ φέσι του στραβά καὶ τὰ μαλλιά κλωσμένα.
 Κι' ὁ χάρος τὸν ἀγνάντεβε ἀπὸ ψηλὴ ραχούλα
 Κατέβηκε εἰς τὸ στενὸ κ' ἐκεῖ τὸν περιμένει.
 Νὰ κι' ὁ λεβέντης κι' ἔρχεται γλυνὰ τὸν χαιρετάει.

- Λεβέντη μ' πόθεν ἔρχεσαι καὶ πόθεν κατεβαίνεις;
 — Ἀπὸ τῆ μάνδρα ἔρχομαι στὸ σπῆτι μου πηγαίνω.
 Πάγω νὰ πάρω τὸ ψωμί καὶ πίσω νὰ γυρίσω.
 — Ἐμένα μ' ἔστειλ' ὁ Θεὸς νὰ πάρω τὴ ψυχὴ σου
 Ἄφσε με χάρε μ' ἄφσε με, παρακαλῶ νὰ ζήσω,
 ἔχω γυναῖκα κ' εἶναι νειὰ καὶ δὲν τὴν πρέπει χήρα.
 ἂν περπατήσῃ ταπεινά, θὰ ποῦν πὼς καμαρώνει,
 ἂν περπατήσῃ γλήγορα θὰ ποῦν πὼς θέλει ἄνδρα.
 Ἔχω κι' ἀνήλικα παιδιὰ, ποὺ ὀρφανὰ θὰ μείνουν.
 Ἄφσε με, χάρε μ', ἄφσε με, παρακαλῶ νὰ ζήσω.
 — Ἐμένα μ' ἔστειλ' ὁ Θεὸς νὰ πάρω τὴ ψυχὴ σου.
 Ἄγ' ἔλα νὰ παλαίψουμε σὲ μαρμαρένιν' ἀλώνια
 Καὶ πῆγαν καὶ παλαίψανε ἀπ' τὸ πρῶτ' ὡς τὸ γιόμα.
 Ἀπ' τὸ δεινὸ στὸ δειλινὸ τὸν καταβάλλ' ὁ χάρος.

2

Τί εἶσαι σὺ καὶ ἐ' εἴμ' ἐγὼ

- Τί εἶσαι σὺ καὶ ἐ' εἴμ' ἐγὼ καὶ τί μου λὲς νὰ ζήσω;
 καὶ τὴν καυμένη μου καρδιά πὼς νὰ τὴν νταγιαντίσω;
 — Νταγιάντα τὴν πουλάκι μου, γιατί' εἶναι κλειδωμένη.
 ἀνοίγ' τὸ χρόνο μιὰ φορὰ πέρδικα πλουμισμένη.
 — Τί πέρδικα εἴμ' ἐγὼ;
 — Πέρδικα εἶσαι, μάτια μου, ἀπ' τὰ καμώματά σου
 σφάζομαι καὶ φλογίζομαι ἀπὸ τὰ ψέματά σου.
 — Τί ψεῦτρα εἴμ' ἐγὼ;
 — Ψεῦτρα δὲν εἶσαι, μάτια μου, τὸ ψέμα δὲν τὸ λέγω
 γιὰ τὸ λιγνὸ σου τὸ κορμί μέρα καὶ νύχτα κλαίγω.
 — Γιατί κλαῖς;
 — Κλαίω γιὰ τὸ κορμάκι σου, ποῦν' ἄσπρο σὰν τὸ γάλα
 νὰ κρεμαστῶ στὴν πόρτα σου νὰ φέγγω σὰν λαμπάδα.
 — Μὴ μοῦ τὸ λὲς καὶ σκιάζομαι κ' ἐγὼ δὲν τ' ἀπαφίνω.
 — Ὅπου κι' ἂν πᾶς κι' ὅπου σταθῇς ἔρχομαι καὶ σ' εὐρίσκω.
 — Καὶ πῶς θαρθεῖς;
 — Θὰν ἔρθω μὲς τὴν κάμαρα σ' ποὺ καθαρίζεις ὄζι.
 κι' ἀγάπα τον κι' αὐτὸ τὸ νειό, ὅπου σὲ τριγυρίζει.
 — Καὶ πῶς θὰ τὸν ἀγαπήσω;

- Εἶνε ψηλός, εἶνε λιγνός κι' ἀγγελοκαμωμένος
βάζει τὸ φέσι του στραβὰ σὰν μπέης χαϊδεμένος.
—Καὶ ποιὸς τὸν χαΐδεψε ;
—Ἡ ἀφεντιά σου, μάτια μου, καὶ ὅλη ἡ γενειὰ σου.
Νὰ δώσ' ὁ Θεὸς κ' ἡ Παναγιά νάρτω στὴν ἀγκαλιά σου.
—Καὶ πῶς θάν' ἔρτης ;
—Θά ν' ἔρτω μὲ τὴ μαργιολιά, νάρτω νὰ σὲ ξυπνήσω
τὰ δυὸ βυζιά τοῦ κόρφου σου νὰ τὰ γλυκοφιλήσω.

Ἀλφάβητο

- A. Ἐλφα θέλω ν' ἀρχινίσω, κόρη μου νὰ σ' ἀγαπήσω.
B. Βῆτα βέβαια σοῦ λέγω, ὅτι νὰ σὲ πάρω θέλω.
Γ. Γάμα γίνομαι κομμάτια, γιὰ τὰ δυὸ σου μαῦρα μάτια.
Δ. Δέλτα δὲν σὲ φανερώνω τῆς καρδούλας μου τὸν πόνο.
E. Ἐψιλὸν μου κυπαρίσι, ρίχνεις τὴν βροσιὰ σὰν βρύση.
Z. Ζῆτα ζώνομαι τὰ φίδια γιὰ τὰ δυὸ σου μαῦρα φρύδια.
H. Ἡτα ἡ ζωὴ μ' ἐχάθη γιὰ τὰ ἰδικά σου πάθη.
Θ. Θῆτα θάνατος μὲ βία παρὰ τέτοια τυραννία.
I. Γιῶτα γίνομαι γεφύρι, νὰ περνᾷς χρυσὸ ζαφύρι.
K. Κάπα κάνε νὰ περάσω νὰ σὲ διῶ καὶ νὰ γελάσω.
Λ. Λουλαίνομαι, ἂν δὲ σὲ ἴδω, ἔβγα, κυρά μου, στὸ χορό.
M. Μῆλό μου τοῦ παραδείσου, χάδια θέλει τὸ κορμί σου.
N. Νέα εἰς' ὠραιότητι καὶ ὁ νοῦς μου πλὴν ἐχάθη.
Ξ. Ξένος εἶμαι ποιὸς μὲ πιάνει, ἂν μὲ πάρη τὸ ποτάμι.
O. Ὅμικρόν μου πορτοκάλι, ποιὸς σοῦ ἔδωκε τὰ κάλλη.
Π. Πάρε πλέον τὸ μαχαίρι ἀπ' τὸ ἰδικό μου χέρι.
P. Ρόδον εἶσαι καὶ μυρίζεις καὶ τοὺς νέους δαιμονίζεις.
Σ. Στὰ φιλήματα ἀπάνω, ὅσα ἔχω τὰ ξεχάνω.
Υ. Ὑψηλό μου γιασεμάκι εἶν' τὸ ἰδικό σ' κορμάκι.
Φ. Φύλαττε τὰ δυὸ σου μάτια, γίνομαι κομμάτια.
X. Χάθη ὅλο μου τὸ αἷμα εἰς τὸ στηθός μου γιὰ σένα.
Ψ. Ψάλλω, τραγουδῶ, φωνάζω, γιὰ νὰ σὲ διασκεδάσω.
Ω. Τὸ ὠμέγα τελειώνει, ἄς λαλήσῃ κι' ἄλλ' ἀηδόνι.

4

Ἔνας εἶν' ὁ Κύριος

1

Ἔνας εἶν' ὁ Κύριος
Ὑμνοῦμεν καὶ προσκυνοῦμεν Αὐτόν.

2

Δεύτερ' εἶν' ἡ Παναγιά
Ἔνας εἶν' ὁ Κύριος

3

Ὑμνοῦμεν καὶ προσκυνοῦμεν Αὐτόν.
Τρεῖς εἶν' ἡ Ἁγία Τριάς
Δεύτερ' εἶν' ἡ Παναγιά.
Ἔνας εἶν' ὁ Κύριος

4

Ὑμνοῦμεν καὶ προσκυνοῦμεν Αὐτόν.
Τέσσαρες Εὐαγγελισταὶ κλπ.
Πενταπάρθενος χορὸς »
Ἐξ ἑξαπτέρυγα »
Ἑπτὰ νε τὰ μυστήρια »
Ὀκτὼ ἤχοι ψάλλονται »
Ἐννέα εἶν' τὰ τάγματα »
Δέκα εἶν' αἱ ἐντολαὶ »
Ἐνδεκα ἐωθινὰ »
Δώδεκα Ἀπόστολοι »
Ἔνας εἶν' ὁ Κύριος

12

Ὑμνοῦμεν καὶ προσκυνοῦμεν Αὐτόν.

5

Ἀρχίνισε, γλυκυτάτη μου γλῶσσα
νὰ πῆς παραπονέματα καμπόσα,
Ἐγὼ νὰ λέγω κι' ὁ κόσμος νὰ θαυμάζη.
Καρδιά μου, πῶς τᾶπιασες τόσο πολὺ μαράζι;
Ἄν' τᾶπιασε, κι' ἂν ἀπ' τὴν ἀγάπη.
Βασιλικὸ γιατρὸ νὰ ποῦμε νάρτη.

—Δὲν τὰ γιατρεύει τὰ δικὰ μου πάθη.
Εἶχα ἀγάπη καὶ ἦταν πιστεμένη
στὰ φύλλα τῆς καρδιᾶς μου ἦταν περιπλεγμένη.
Τὴν ἀγαποῦσα γλυκὰ καὶ πιστεμένα
μὰ κείνη ἦταν ἐχθρὸς ἀπὸν σ' ἐμένα.

Ἐχθὲς ἐπέρασα ἀπ' τὴν αὐλή της
ἡ σκύλα κουσούρι δὲν εἶχε τὸ κορμί της.
Τότε τῆς λέγω κ' ἐγὼ μὴ καλησπέρα,
ἐκείνη μοῦ λέγει δὲν εἶνε γιὰ τὰ μένα.
Τότε ἀρχίνισα κ' ἐγὼ νὰ κλαίγω

τοῦτ' ἔρωτα τραγούδια νὰ τῆς λέγω :
 Σὲ Χιὸς περιβολάκι μέσα μπαίνω
 μὲ δάφνες, μὲ μυρσίν' περιπλεγμένο.
 Τρέχουν τὰ μάτια μου δάκρυα περίσσια.
 Θωρῶ μιὰ λεμονίτσα μὲς τῇ μέσῃ
 Χαρὰ στὸ νέο πού θὰ τὴν κερδέψῃ.

6

Σήμερα πρέπει νὰ χαρῶ
 κι' ὅλη μέρα νὰ τραγουδῶ.
 Νὰ παίξω νὰ γελάσω,
 τίς πίκρες νὰ ξεχάσω.
 Γιατ' εἶδα τὸ πουλάκι μου,
 τ' ὀλοχρυσσηδονάκι μου,
 τὸ θάρρος τῆς ψυχῆς μου
 καὶ τῆς ἀπαντοχῆς μου.

7

Σ' ὦραϊο περιβόλι ἔρριψα μιὰ ματιὰ
 Βλέπω κόρη καὶ καθοῦνταν
 καὶ λουζοσκοπιζοῦνταν.
 Ἡ κόρη πλουμισμένη
 μὲ ἄνθη στολισμένη.
 Μὲ ἄναψε σὰν τὴ φωτιά
 Ξαναστρέφω καὶ θωρῶ τὴν
 πάγω κοντὰ καὶ τῆς μιλῶ
 καὶ τῆς λέγω : σὴκ' ἀπάνω
 καὶ μὴ μὲ κάμῃς τὸ νέο νὰ πεθάνω.
 Γιατ' εἴμ' ἐρωτευμένος
 βαρειά βασανισμένος
 καὶ δὲν μπορῶ νὰ ζῶ.
 Σύρε στὴν μπάντα, παλληκάρι
 κι' ἄφησε στράτα νὰ διαβῶ,
 Σύρε νὰ εὖρης παιχνιδιάρη
 καὶ μία νέα γιὰ νὰ σὲ κομπανιάρῃ,
 κι' ἄφες με τὴ μικροῦλα
 τὴν μοσχοκοπελοῦδα
 κι' ἄφησε στράτα νὰ διαβῶ.

Μὲ βροχὲς καὶ μὲ σκοτάδες,
 μ(ἄστραπὲς καὶ μὲ βροντὲς
 εἰς τὴν πόρτα σου θὲ ν' ἄρτω
 γιὰ νὰ μοῦ δώσης τὸ μοσχομυρισμένο
 νὰ τὸ γλυκοφιλήσω
 ἐγὼ ὁ ἐραστής σου.

Σκλάβος σου παντοτεινός.

Κι' ἂν ἐσὺ δὲ μοῦ τὸ δώσης,
 κόρη μ' αὐτὸ ποῦ σοῦ ζητῶ
 θὰ μισέψω, θὰ μισέψω
 μακρὰν θὰ ταξειδεύσω
 καὶ ἄχ! θὰ λὲς γιὰ μένα
 γιὰ ἓνα σου φιλὶ γλυκό.

8

Εἰς ποίαν δίκην θὲ νὰ προστρέξω
 εἰς ποίαν δίκην θὲ νὰ κριθῶ
 ἀλλέως πρόφθασε νὰ μὴ πεθάνω
 γιὰ σὲ φιλότιμη μου, θὰ φονευθῶ.
 Καὶ στὸν Πλάστην θὲ νὰ προστρέξω
 ποῦ εἶνε δίκαιος καὶ δυνατός
 νὰ μὲ γλυτώσῃ τὰ βάσανά μου
 παρακαλῶντας μέρα νυκτός.
 Μὰ γὼ θαυμάζω, ὅταν ἀκούσω
 τὸ ὄνομά σου τ' ἀγγελικόν
 καὶ ὅταν βλέπω τὸ πρόσωπό σου
 τὸ ἱλαρώτατο καὶ παιδρὸ.
 Εὐπν' ἂν κοιμᾶσαι ὦραϊά κόρη
 ἀπὸ τοῦ ὕπνο ποῦ καρτερεῖς.
 Ἐβγα μὲ τᾶστρα νὰ μὲ μιλήσης
 μὲ τὴ σελήνη πού καρτερεῖς.
 Θαρρῶ, ἀγάπη μου πῶς θὰ προβάλῃς.
 ἀπὸ τὰ σύννεφα θὰ μοῦ μιλήῃς.
 καὶ γλυκανοίγοντας τὰ χειλαράκια σ'
 νὰ μ' ἀγκαλιάζῃς καὶ νὰ φιλήῃς.
 Εἶνε δυὸ ἔτη πού μὲ παιδεύεις,
 φθάνει, πουλί μου, φθάνει λοιπόν,
 Γιατὶ τὰ ξέρεις τὰ βάσανά μου
 δὲν καν' ἀνάγκη νὰ σοῦ τὰ πῶ.

Ἀφῆστέ με νὰ κρεμαστῶ στοῦ δενδροσαχ τὸ κλῶνο
νὰ δῆτε νὰ πιστέψετε πὼς ἔχ' ἡ ἀγάπη πόνο.
Ἀγάπη σίδηρα τρυπᾷ καὶ δένδρα ξερριζώνει
καὶ μένα τὸ κορμάκι μου μαῦρο σχοινὶ τὸ ζώνει.
Μαύρισε ἡ καρδοῦλά μου κ' ἔγινε μαύρη σκέπη
στον ἄδη θὲ νὰ κατεβῶ κι' ἀκόμη δὲν μοῦ πρέπει.

Στὸν ἄδη κι' ἂν μὲ βάλλουνε κ' ἐκεῖ φωνάξω θέλω,
βγάλτε με ἀπ' τὰ σκοτεινὰ καὶ τὴν ἀγάπη μ' θέλω
Θέλεις το, μάτια μ' θέλεις το, θέλεις το νὰ πεθάνω;
Θέλεις το νὰ ψυχομαχῶ στὰ γόνατά σ' ἀπάνω;
—Ἐπάνω στὸ φρεσάκι σου, κλησιὰ θέλω νὰ κτίσω
καλογεροῦδα θὰ γενῶ, νᾶρτω νὰ προσκυνήσω.

Περικαλῶ τὴν Παναγιὰ καὶ προσκυνῶ τὴ χάρι
τὸ παλληκάρι, π' ἀγαπῶ, ἄλλη νὰ μὴν τὸ πάρῃ.
Σὰ θὰ μὲ πάρῃς, πάρε με, σὰ δὲ μὲ θέλῃς, πές το
καὶ μένα μὲ γυρεύουνε γιὰ νὰ μὲ πάρουν φέτο.
—Ποιὸς εἶν' αὐτὸς ποὺ σ' ἀγαπᾷ καὶ νὰ σὲ πάρῃ θέλει;
πές του νὰ βάλῃ τ' ἄρματα κι' ὡς ἔβγῃ στὸ μεῖδάνι
Ἄν ἔχῃ στήθος μάρμαρο κι' ἄλυσίδα βρακοζώνη
ὡς ἔβγῃ νὰ παλαίψουμε ἔξω στὸ μεσοχώρι.

Μὴ ἀπόψε, σελήνη μὴν ἔβγῃς, γιὰ νὰ χύσῃς καὶ φῶς κι' ὁμορφιά,
σὰν ἡλίον ἀχτίνες θὰ λάμπῃ κι' ἡ ψυχὴ μου θὰ λάβῃ χαρά.

Θᾶβγῃ ἀπόψε ὁ ἥλιος, κ' ἡ νύχτα θέλει νὰ γίνῃ ἡμέρα εὐθὺς
κρύψου, κρύψου, σελήν' ἀπ' ἐμπρός της, μὴ τολμήσῃς στιγμὴ
[νὰ φανῇς.

Ξύπνα, ξύπνα, ἰδοὺ σὲ προσμένει μὲ χαρὰ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ,
σκοτεινὰ ὅλα, ἂν ἔβγῃς, ὅλη ἡ φύσις θὰ γίνῃ χρυσή.

Ξύπνα, ξύπνα ἐσήμαν' ἡ ὥρα, ἡ φιλτάτη μας ὥρα ἡ χρυσή,
ὅλος πλέον ὁ κόσμος κοιμᾶται καὶ στοὺς δρόμους δὲν ἔμεινε
ψυχή.

Σὲ προσμένει κ' ἐκεῖνος, ποὺ ξέρεις, καλὸν νύχτα γλυκειὰ νὰ τοῦ πῇς
ἀπ' τὰ χεῖλῃ σ' ἂν δὲν τὴν ἀκούσῃ, ὅλη νύχτα τὰ μάτια δὲν κλεῖ.

- 1 Ἄν θέλῃς μπιγίτια νὰ σοῦ πῶ, μανέδες γιὰ νὰ μάθῃς,
πάρε μελάνι καὶ χαρτί, νὰ λέγω καὶ νὰ γράφῃς.
- 2 Νάχα τὸ νοῦ τοῦ Σολωμοῦ καὶ τοῦ Δαβὶδ τὴ γνῶσι,
νὰ κάθουμνα, νὰ σοῦ λεῖγα, ὥς ποὺ νὰ ξημερώσῃ.
- 3 Ἄρχισε, γλῶσσα μ' ἄρχισε, μπιγίτια ν' ἀραδιάσῃς,
τὶς ἔμορφες ἀπ' τὰ ψηλά, γιὰ νὰ τὶς κατεβάσῃς.
- 4 Φῶς μου, σοῦ στέλλω μιὰ γραφὴ μὲ κόπο τοῦ χεριοῦ μου,
κι' ἀντὶς μελάνι ἔβαζα δάκρυα τοῦ ματιοῦ μου.
- 5 Ξεσητεμένο μου πουλί, ἔλαβα τὴ γραφὴ σου,
στον κόρφο μου τὴν ἔβαλα κ' εἶπα καρδιά, δροσίσου.
- 6 Καὶ ὅταν λάβω τὴ γραφὴ σ' καὶ ὅταν τὴ διαβάσω,
μέσα στὰ φύλλα τῆς καρδιᾶς θέλω νὰ τὴν φυλάξω.
- 7 Μέσα στὰ φύλλα τῆς καρδιᾶς κι' ἀκόμα παρὰ μέσα
τὰ κάλλη σου ζωγράφισα, γιὰτὶ πολὺ μ' ἀρέσαν.
- 8 Τὰ λόγια σου, πουλάκι μου, τὰ ἔχω φυλαγμένα,
μέσα στὰ φύλλα τῆς καρδιᾶς τὰ ἔχω κλειδωμένα
καὶ τὸ κλειδὶ τὸ τσάκισα καὶ μένουν κλειδωμένα.
- 9 Ζέφυρε, ἂν ἀπαντήσῃς τὴν θεάν, ποὺ ἀγαπῶ,
πές της τοὺς χαιρετισμούς μου, πές της, πὼς ἀναχωρῶ.
- 10 Ζέφυρε, ἂν τὸ στήθος τῆς θεᾶς μου τὸ ἰδῇς,
μὴ δροσιτικὰ φυσήσῃς, ἀλλὰ ὡς σπειροειδῆς
- 11 Κι' ἂν σοῦ πῇ πὼς δὲν δροσίζει μόνον καίει σὰν φωτιά,
στεναγμὸς πές της πὼς ἦσαν ἀπὸ μιὰ πιστὴ καρδιά.
- 12 Ὑγίαίνε, ἀναχωρῶ, εἰς γῆν ὑπάγω ἄλλη,
Θεὸς τὸ ξέρει, ἂν ποτὲ θὰ σ' ἐπανίδω πάλι.
- 13 Σκληρὰν τύχῃ ἄλλοι μου ποὺ εἶχα, σὲ ἠγάπησα τόσο πολὺ
καὶ σὺ τώρα σκληρὰ μ' ἀπαρνήθῃς καὶ δὲν ἔχω μιᾶς ὥρας ζωή.
- 14 Τὶ κακὸ ν' ἀγαπᾷ ἓνας νέος καὶ νὰ ἔχῃ ἀγάπη σκληρή,
δὲν εἶν' χειρότερο πράγμα, παρὰ αὐτὴν τὴν ἀγάπη ν' ἀρνῇθῃ.
- 15 Σήμερα, μάτια μου, εἶνε γιὰ σένα, ὅμως γιὰ μένα μέρα σκληρὰ
ἐγὼ μισεύω καὶ σὲ ἀφίνω δάκρυα χύνω γιὰ σὲ πικρά.
- 16 Μὴ λησμονήσῃς τὸν ἔρωτά μας εἰς τὸν Θεὸν νὰ κάμῃς μιὰ
[προσευχὴ
εἰς τὰ οὐράνια νὰ συζευχθοῦμε νὰ ἐνωθοῦμε εἰς μιὰ ψυχή.
- 17 Χρυσὸ στεφάνι, χρυσὴ κορδέλλα περιπλεγμένα στὴν κεφαλὴ,
καὶ τὸ στεφάνι, ὅταν τὸ βάλλῃς, θὰ σατεύσῃ κάθε ψυχή.

- 18 Ὅρκω ἔχω καμωμένο, στὸ χορὸ νὰ μὴ πηγαίνω
καὶ μὲ πῆρε μὲ τὸ ζόρι, μιὰ κοπέλ' ἀπ' τὸ Νιχῶρι
- 19 Ἐκεῖν' ποὺ σέρνει τὸ μανδηλι
κ' ἔβαλε καὶ μὸ στὰ χεῖλη.
- 20 Κι' ἄλλη μιὰ ποῦνε κοντά της
νὰ χαρῇ τὴν ὁμορφιά της
- 21 Κι' ἄλλη μιὰ ποῦνε στὴ μέση
ἄχ! Χριστέ μου πῶς μ' ἀρέσει
- 22 Κι' ἄλλη μιὰ ποῦνε πιὸ πίσω
ἄχ! Χριστέ μ' ἄς τὴν φιλήσω.
- 23 Μὰ τὸν ἅγιο Κωνσταντῖνο
θὰ σὲ πάρω δὲ σ' ἀφίνω.
- 24 Μὰ τὸν ἅγιο Λευτέρη
σὺ 'σαι τὸ δικό μου ταῖρι.
- 25 Μὰ τὸν ἅγιο Χαραλάμπε
ὅλο τὸ κορμὴ σου λάμπει
- 26 Μὰ τὸν ἅγιο Γεώργ' ἀράπη
σὺ 'σαι ἡ δική μ' ἱγάπη.
- 27 Μὰ τὸν ἅγιο Θεολόγο
ἔλα νὰ σοῦ πῶ ἓνα λόγο.
- 28 Μὰ τὴν Ἁγιά Παρασκευή
πουλάκι εἶχα στὸ κλουβί.
- 29 Ταῖζω το μόσχο
ἀπ' τὴν ἀγάπη ποὺ τῶχω.
- 30 Κι' ἀπὸ τὸν μόσχο τὸν πολὺ
σκανδαλίσθη τὸ πουλί.
- 31 Ἐφυγε πάει τὸ πουλί
ἔμορφο παλλικαράκι
- 32 Πάει στῆς Προύσης τὰ βουνὰ
ψιλή μου δενδρολιβανιά.
- 33 Στῆς Μπαρμπαργιάς τὰ μέρη
ποῦν τὸ δικό μου ταῖρι.
- 34 Ποῦ νᾶβρω γῶ βασιλικὸ
μαῦρ' εἶν' τὰ μάτια π' ἀγαπῶ
- 35 Καὶ νὰ πλέξω ἓνα φροκάλι
γιὰ τὰ νόστιμά σου κάλλη.
- 36 Νὰ φροκαλῶ τὴ θάλασσα
ντουντού' μ' γιὰ σένα χάλασα.

- 37 Νὰ ἔρχονται τὰ καραβάκια
μ' ἔμορφα παλλικαράκια.
- 38 Ἴντα ἔχ' τὸ καράβι σου
καὶ τρίζει τὸ γομάρι σου
- 39 Κοριτσάκια φουσκωμένο
καὶ τρίζει τὸ καὶ μένο.
- 40 Καὶ γρηαῖς μὲς τὴ συντίνη
κι' ἄς ψοφοῦν ἀπὸ τὴν πείνα
- 41 Μικρού μου κι' ἂν ἐβρίσκεσαι ὁ νοῦς μου εἶν' κοντά σου
μιὰ ὥρ' ἀπὸ τὰ χεῖλη μου δὲν λείπει τ' ὄνομά σου.
- 42 Ξενητεμένο μου πουλί, ὦραϊο μου γεράκι
ἢ ξενητιά σὲ χαίρεται κι' ἐγὼ πίνω φαρμάκι.
- 43 Ἀνάθεμά σε ξενητιά μαζί καὶ τὸ καλὸ σου
ἐπῆρες τὸ πουλάκι μου καὶ τῶκανες δικό σου.
- 44 Ἄν παντρευτῇς παντρεύομαι, κι' ἂν μένης ἔτσι μένω
κι' ἂν γίνης καὶ καλόγερος κ' ἐγὼ στὰ ῥάσα μπαίνω
- 45 Πές το νὰ ζῇς καὶ νὰ χαρῇς τὴν ἀκριβὴ ζωὴ σου
τώρα ποὺ δὲν μιλιώμαστε, δὲν μὲ πονεῖ ψυχὴ σου;
- 46 Σὲ ἀγαπῶ, πουλάκι μου, μὲ ὅλα μου τὰ μέλη.
καὶ τὴν καρδιά μου ῥώτησα καὶ μοῦπε σένα θέλει.
- 47 Τὰ μάτια σ' ἔχουν ἔρωτα καὶ μέσα ψιχαλίζουν
καὶ μέσα στὶς ψυχалиδιὲς καράβια ἀρμενίζουν.
- 48 Ὁ ἵδρωσ τοῦ προσώπου σου μὲ φθάνει νὰ ζυμώσω,
κ' ἡ ροδοκοκκινάδα σου τὸ φοῦθρο νὰ πυρώσω.
- 49 Μ' ἀρνήθηκες ποὺ ν' ἀρνηθῇς τῆς μάνας σου τὸ γάλα
καὶ νὰ σὲ διξ' ἡ τύχη σου σὲ βάσανα μεγάλα.
- 50 Μερτζάν' εἶνε τὰ χεῖλη σου καὶ κρύσταλλ' ὁ λαιμός σου
καὶ διαμαντένια ἢ ἔλητὰ ποῦναι στὸ μάγουλό σου.
- 51 Στὰ μάτια σου ψυχομαχῶ στὰ φρύδια σου πεθαίνω
πές το πουλί μ' πῶς μ' ἀγαπᾷς καὶ σκλάβος σου θὰ γέινω.
- 52 Τὶ νὰ τὸ κάμω πῶς μὲ λές πῶς ἀγαπᾷς ἐμένα,
καὶ τῆς καρδιάς σου τὰ κλειδιά ἄλλοῦ τᾶχεις δομένα;
- 53 Στὸν οὐρανὸ ἢ Ἄρτεμις, στὸν Ἄδ' ἢ Περσεφόνη
στὴ θάλασσα ὁ Ποσειδὼν καὶ σὺ στὴ γῆ'σαι μόνη.
- 54 Ποιὸς κρῖνος ὠραιότατος σοῦδωκε τὴν ἀσπρίλα
καὶ ποιὰ μηλιά, ῥοδομηλιά τὴ ῥοδοκοκκινάδα;
- 55 Τὰ μάτια σου ὅποιος τὰ δῇ καὶ βαρνανεστενάξη,
ἀστροπελέκι καὶ φωτιά θὰ πέση νὰ τὸν κάψη.
- 56 Τὰ μάτια σ' εἶν' ὁ Πειραιᾶς, τὰ φρύδια σου ἢ Πόλη

- τ' ἀγγελικό σου τὸ κορμί εἶν' ἡ Ἀθήνα ὅλη.
 57 Μαλαματένιο μου σταυρὲ ἀπὸ τὸν Ἅγιο Τάφο
 τὰ λόγια, ποῦ μοῦ ἔλεγες, μὲς στὴν καρδιά μου τᾶχῳ.
 58 Τὴν τρυφερὴ νεότη μου τὴν ἔφαγα μὲ πάθῃ
 ἦταν λουλουδι δροσερὸ καὶ τώρα ἐμαράνθη.
 59 Εἶσαι ἄσπρη σὰν τὸ κρῖνο, κόκκινη σὰν τὴ φωτιά
 σὰν τὰ μάρμαρα τῆς Πόλης, ποῦνε στὴν Ἁγιά Σοφιά.
 60 Μῆλό μου κατακόκκινο κι' ἀπίδι μου δροσάτο,
 ἂν δὲ σὲ πάρῳ, θὰ γενῇ ὁ κόσμος ἄνω κάτω.
 61 Φεύγεις καὶ φεύγ' ἡ γνῶσι μου, ποῦ πᾶς παρηγοριά μου ;
 ποῦ πᾶς κλειδί τῆς γλώσσης μου καὶ κλῶνος τῆς καρδιάς μου ;
 62 Καθρέπτῃ μ' Ἀλεξανδρειανέ, γιατί μου τῆς Εὐρώπης
 διαμάντι τῆς Ἀμερικῆς εἶνε τὰ μάτια πῶχεις.

Ὅταν νανουρίζῃ ἡ μάνα τὸ παιδάκι της

- 1 Κοιμᾶται τὸ παιδάκι μου κ' ἐγὼ τὸ νανουρίζω
 καὶ τὴν κουνίτσα του κουνῶ γιὰ νὰ τ' ἀποκοιμίζω.
 2 Κοιμᾶται τὸ παιδάκι μου σὲ ἀσημένια κούνια
 κ' ἐγὼ γιὰ τὸ χατήρι του λέγω γλυκὰ τραγουδία.
 3 Ἔλα, ὕπνο καὶ πάρε το, πᾶνε σεργιάνισέ το.
 σὲ περιβόλι ἔμορφο ἔμπα καὶ γύρισέ το.
 4 Ἔλα, ὕπνο, καὶ πάρετο καὶ σύρ' το στοὺς μπαχτσέδες.
 καὶ γέμισε τὸ κόρφο του ὠραίους μενεξέδες.
 5 Ὁ ὕπνος τρέφει τὸ παιδί κ' ἡ γιὰ το μεγαλώνει
 καὶ ἡ κυρὰ ἡ Δέσποινα καλὰ τὸ ξεμερώνει

Ὅταν ἡ μάνα χορεύῃ τὸ παιδάκι στὰ γόνατά της

- 1 Τοῦ παιδιοῦ μου γὼ τὸ γάμο
 τὸ Γενάρη θὰ τὸν κάμω.
 2 οὐν' τὰ χιόνια ἄλευρα
 καὶ τὰ πουλιὰ κουρμπάνια
 3 κ' ἡ θάλασσα γλυκὸ κρασί
 νὰ πιοῦν τὰ παλληκάρια.
 4 Στοῦ παιδιοῦ μου γὼ τὸ γάμου
 Τὸ Γενάρη θὰ τὸν κάμω.
 Θὰ καλέσω Δεσποτάδες
 κι' ἀπ' τὴν Πόλιν ἀρχοντάδες.

6

7

8

9

10

11

12

Θὰ τοῦ δώσω γιὰ προικιά
 ἓνα σύνοιχο κουκιά.
 Θὰ τοῦ δώσω καὶ σεντούκι
 τσ' ἀχελώνας τὸ καβούκι.
 Θὰ τοῦ δώσω καὶ ἀμπέλι
 νὰ χωρῇ λαγὸς νὰ βγαίνει.
 Τὸ παιδί μου θέλ' χορὸ
 τὰ βιολιά δὲν εἶνε ὀδῶ
 Ὅποιος πάει νὰ μᾶς τὰ φέρῃ
 δώδεκα φλωριά στὸ χέρι.
 Τάστανα καὶ ταριχὶ
 κ' ἓνα κᾶδο χουσμερι
 καὶ τυρὶ δὲν ἤθραμε
 τὸ τσομπάνο δείραμε,

Πέρδικα τρυγῶνα μου
 κατὸ ἀπ' ἀπ' στὸ γόνα μου
 κι' ἂν σὲ κάμω τίποτε,
 κόψε τὸ κεφάλι μου,
 ῥίξε το μὲς στὴ θάλασσα
 νὰ ματώσ' ἡ θάλασσα
 νὰ περάσ' τοῦ Ρήγα γιὸς
 καὶ τοῦ βασιλῆ γαμπρός.
 νὰ ῥωτήσ' νὰ ξετάσ'
 ποιανοῦ εἶν' τοῦτο τὸ κεφάλι ;
 τοῦ λουλοῦ τοῦ Στεφανῆ
 ποὺ κοπανίζει τὸ πανί.

Τὸ ἔρημο ἀηδόνη

Ὅλα τὰ πουλάκια ζυγὰ, ζυγὰ,
 τὸ ἔρημο τ' ἀηδόνη τὸ μοναχό,
 Τὸ ἔρημο τ' ἀηδόνη τὸ μοναχό.
 περπατεῖ στοὺς κάμπους μὲ τὸν ἀνθό.
 Περπατεῖ καὶ λέγει καὶ κελαεῖ
 Ταίρι μου γραμμένο χρυσὸ πουλί.
 κ. λ. π.

Ἐγγραφον ἐν Νέᾳ Σμύρῃ, Μάιος 1934.
 ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΚΩΝΣΤ. ΛΟΥΙΖΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ